

Zdravý životní styl, dobrovolné a ekonomické nástroje k ochraně zdraví

Jana Dudová

Pojem

- Udržitelný přístup k životu
- Výchova, vzdělání
- Vazba na zdravou výživu a zdravé bydlení, pohyb
- Lékařská péče
- Omezení stresu.....

Ekologicky šetrný přístup jako nástroj k ochraně zdraví

- Nástroje přímé regulace
- Nástroje dobrovolné
- Nástroje informační
- Nástroje ekonomické

Dobrovolné nástroje

- Používání dobrovolných environmentálních aktivit - jejich preventivní zaměření vede k ozdravení životního prostředí a značně přispívá k realizaci udržitelné výroby i spotřeby
tzn. k realizaci udržitelného rozvoje.

-
- Dobrovolné environmentální dohody
 - EMAS (Systém environmentálního řízení a auditu, resp. systém environmentálního managementu zaváděný dle ISO 14001)
 - Environmentální manažerské účetnictví (zkratka EMA)
 - Environmentální prohlášení
 - Metoda LCA nebo-li posuzování životního cyklu (Life-Cycle Assessment),
 - Program environmentálního značení typu (ekolabeling, ekoznačení)

Český Národní program označování výrobků ochrannou známkou „Ekologicky šetrný výrobek“

- Ekoznačka je na základě licenční smlouvy udělována těm produktům, které splní všechny podmínky dané příslušnou směrnicí a vztahuje se hlavně na spotřební zboží. Garantem programu je Ministerstvo životního prostředí ČR a výkonným orgánem Česká informační agentura ŽP – CENIA – www.cenia.cz

- Právo používat ochranou známkou „Ekologicky šetrný výrobek“ propůjčuje svým rozhodnutím a podpisem příslušného certifikátu ministr životního prostředí. Splnění kritérií a postupů, stanovených pro jednotlivé výrobové kategorie směrnicemi ministerstva životního prostředí, je základní podmínkou.

„Ekologicky šetrný výrobek“

- věrohodná a srozumitelná informace o provedeném ekologickém hodnocení výrobku a o jeho vlastnostech,
- snadnější orientace v široké škále téměř rovnocenných výrobků, především spotřebního charakteru,
- státní garance minimalizace nepříznivých vlivů na životní prostředí
- u označeného výrobku minimalizace negativních vlivů na zdraví spotřebitele (např. riziko vzniku alergické reakce apod.),
- poptávka po ekologicky šetrných výrobcích?

Ekologické zemědělství

Legislativa, kontrola a certifikace

- **NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 834/2007**
ze dne 28. června 2007
o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91
- zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství
- Dohledem nad dodržováním zákona byla MZe pověřena kontrolní organizace Kontrola ekologického zemědělství (KEZ) o.p.s., která zároveň provádí osvědčování bioproduktů a biopotravin. KEZ o.p.s. je akreditována jako kontrolní a certifikační organizace u Českého institutu pro akreditaci.

- § 10 : „tam, kde sousedí ekologicky obhospodařované pozemky s pozemky, které nejsou obhospodařovány ekologickým způsobem, musí ekologický podnikatel učinit vhodná opatření, kterými sníží riziko škodlivých vlivů na jím ekologicky obhospodařované pozemky, a to na nejnižší možnou míru; takovými opatřeními jsou zejména výsadba živých plotů, větrolamů, pásů zeleně, izolačních travnatých pásů nebo zřizování cest.“
- § 22: osvědčení o původu bioproduktu, biopotraviny nebo ostatního bioproduktu vydá pověřená osoba v souladu s ČSN EN 45011 na žádost.
- Bioprodukt a biopotravina se označí v souladu s příslušnými evropskými předpisy, přičemž grafický znak biopotraviny a bioproduktů stanoví vyhláška č. 16/2006 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, v jejíž příloze č. 2 je uveden grafický znak, kterým se označí bioprodukt a biopotravina.

Ekonomické nástroje a zdravý životní styl

- Daně, poplatky, cla, podpory....
- Ve vztahu k environmentálním aktivitám, ke zdraví přímo ne (vyjma regulačních poplatků), výhledově vyšší mýtné u těžkých kamionů (poplatek za hluk)...

Nástroje přímé regulace

- Práva a povinnosti
 - Stanovení limitů
 - Sankce
-
- Příklad: § 33 zákona o EZ : fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v rozporu s tímto zákonem nebo předpisy EU použije na obalu, v reklamě nebo obchodních dokumentech zemědělských surovin, potravin, krmiv nebo krmných směsí, krmných surovin, doplňkových krmiv, doplňkových látek, premixů nebo rozmnožovacího materiálu, **jakýkoliv odkaz na ekologické zemědělství, zejména s použitím slov ekologický nebo biologický nebo jejich odvozených slov "eko" nebo "bio"**.

Problematické nástroje přímé regulace

Vakcinace

- Úmluva o biomedicíně
- Ústava – Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví - § 46 odst. 1 a 4 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- Vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích - § 29 odst. 1 písm. f)

Vybraná judikatura

- NSS: odpůrce povinného očkování dětí nelze trestat pokutami za přestupky - sp. zn. 3 Ads 42/2010)
- Nález ÚS sp. zn. III. ÚS 449/06 -sp. zn. III. ÚS 449/06: právo člověka rozhodovat o sobě v otázkách vlastního zdraví musí končit tam, kde dotyčná osoba ohrožuje nebo může ohrozit jiné osoby, které s ní přijdou nebo mohou přijít do styku.' Jádrem sporu je totiž nalezení hranice, kdy stěžovatel ostatní potenciálně ohrožuje. U předmětných třech očkování – polio, tetanus, HB – je potenciální riziko ohrožení veřejnosti tak malé (resp. žádné), že případné odepření očkování se zodpovědností či nezodpovědností rodičů nemá co dočinění.“
- Podle ÚS mohou úřady a soudy rozhodnout, že v individuálních případech nebude povinné očkování dítěte vymáháno pokutami.
- Autonomie rodičů při rozhodování o zdravotnických zákrocích vůči jejich dětem není absolutní, ale naopak může být omezena, a to i tehdy, pokud rodiče nesouhlasí se zdravotnickým zákrokem z náboženských důvodů (viz nález sp. zn. III. ÚS 459/03).

- Úmluva o biomedicíně: jakýkoli zákrok v oblasti péče o zdraví je možno provést pouze za podmínky, že k němu dotčená osoba poskytla svobodný a informovaný souhlas (viz čl. 5 Úmluvy). U nezletilých osob je tento souhlas poskytován zákonnými zástupci.
- čl. 32 odst. 4 LZPS: péče o děti a jejich výchova je právem rodičů.

Očkování dle ZOVZ

- § 46/1 ZOVZ: *„fyzická osoba, která má na území České republiky trvalý pobyt, cizinec, jemuž byl povolen trvalý pobyt, cizinec, který je oprávněn k trvalému pobytu na území České republiky, a dále cizinec, jemuž byl povolen přechodný pobyt na území České republiky na dobu delší než 90 dnů nebo je oprávněn na území České republiky pobývat po dobu delší než 90 dnů, jsou povinni podrobit se, v prováděcím právním předpisu upravených případech a termínech, stanovenému druhu pravidelného očkování.“*
- § 46/4 ZOVZ: pokud jde o osobu, která nedovršila 15-ti let věku, odpovídá za splnění jejích povinností stanovených v odstavci jedna její zákonný zástupce.

Problematická aplikace některých léčebných praktik

Pěstování konopí

- § 284 trestního zákoníku o přechovávání omamné psychotropní látky a jedu stanoví, že kdo neoprávněně **pro vlastní potřebu** přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- Ustanovení § 285 trestního zákoníku o nedovoleném pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku stanoví, že kdo neoprávněně **pro vlastní potřebu** pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Konopná látka jako léčebný produkt?

- § 287 TZ – trestný čin šíření toxikomanie: *„Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.“*

Zdravý životní styl versus nekalosoutěžní jednání

- Nekalá soutěž
- Nekalá reklama

- Problematická propagace zdravých potravin a doplňků stravy vč. výrobků a služeb podporujících zdraví

Obchodní zákoník

- § 44 obchz. (generální klauzule): nekalosoutěžní jednání = jednání v hospodářské soutěži nebo v hospodářském styku, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, spotřebitelům nebo dalším zákazníkům. Nekalou soutěží je i klamavé označení zboží a služeb, vyvolávání nebezpečí záměny a klamavá reklama.
- § 52 obchz.: ohrožování zdraví a životního prostředí
Jednání, jímž soutěžitel zkresluje podmínky hospodářské soutěže tím, že provozuje výrobu, uvádí na trh výrobky nebo provádí výkony ohrožující zájmy ochrany zdraví anebo životního prostředí chráněné zákonem, aby tak získal pro sebe nebo jiného prospěch na úkor jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů.

Trestní zákoník

- TČ dle § 248 TZ: kdo poruší jiný právní předpis o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustí klamavého označování zboží a služeb, a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnot.